

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۹۲/۹

آغاز: آب می پیچد بر آتش اشک آتش زای من xx شعله در زنجیر دارد موجه دریای من؛ **انجام**: دیگری گر جهد کند انگار xx که بیابد سعادت و مقدار
مشمول است بر قصاید و غزلیات و رباعیات و مثنوی اختلاجات. در حدود ۲۷۰ بیت؛ کا: محمد جعفر شیرازی، تا: جمادی الاول ۱۰۵۵ق؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی معرق، ۱۶ص (۲۵۲-۲۶۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷-۵۸۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۰۶/۳

ترجیع بند در نه بند؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی کا، بی تا؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۰ سطر (۱۵×۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۵]

● دیوان زلالی خوانساری / شعر / فارسی

d.-e zolālī-ye xānsārī

زالالی خوانساری، محمد حسن، - ۱۰۳۱ قمری

zolālī xānsārī, mohammad hasan (- 1622)

[فرهنگ سخنوران ص ۲۴۸؛ الذریعة ۴۰۴/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹۰/۵۴

اشعار؛ کاتب=مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ ۲گگ (۷۵-۷۶پ) [ف: ۳۸-۲۵۵]

۲. تهران؛ ملکت؛ شماره نسخه: ۴۸۴۳/۲

آغاز: ... بمن ده که دردت زلال منست xx حریفان ... حلال منست؛ **انجام**: بمن ده که کانهم تهی لعل ماند xx در آتشکده لاله ام نعل ماند
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۷۲گگ (۲۸۶-۲۱۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶/۱×۹/۳سم [ف: ۸-۱۰۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۶۶۱

آغاز: تعالی شانه ازین آیه مطالعه فیروز در شان فهرست حسن گلوسوز؛ **انجام**: فراخی دو جهان در خور غم من نیست xx که تنگی پس زانوی من جهان منست

مجموعه‌ای است شامل شش مثنوی از سبعة سیاره شاعر مشهور قرن یازدهم زلالی خوانساری که هر یک دیباجه‌ای منثور دارد و مصدرست به نام میرداماد با قصاید مفصلی در توحید باری تعالی و مناقب ائمه هدی و مدح شاه عباس اول و میرداماد و ترکیب بندی در مرثیه سید الشهداء (ع) به این شرح: ۱. حسن گلوسوز این مثنوی در تتبع مخزن الاسرار سروده شده و مشتمل است بر چهل و یک جلوه و چهار تمثیل در نهصد و چهارده بیت، آغاز دیباجه: «تعالی شانه ازین آیه مطالعه فیروز در شان فهرست حسن گلوسوز»، آغاز منظومه: «بسم الله الرحمن الرحيم xx نص صحیحست و کلام قدیم»، **انجام**: «ابر توکل چو شود گوهری xx صدقه برد افسر پیغمبری»؛ ۲- شعله دیدار در بحر مثنوی مولوی

الا ابلقا عنی النای خالدا xx فمابک لو قارنت قومک من عتب؛ **انجام**: قوله قد عمم اراد عم فضاعف

مجموعه اشعار زفر بن حارث، از شعرای «بنی کلاب» در گذشته به سال ۷۵ق و همچنین اشعار دیگری از سایر «بنی کلاب» مانند ابوالمختار خویلد، یزید بن عمرو بن صعق، ربیعة الاشده، زرة بن عمرو بن خویلد، العمرد، عتبة بن شتیر، دودان بن شتیر، حفظة بن عمرو بن صعق، مدلج بن سمعان بن عوف، لیلی بنت یزید بن صعق، ابلی بنت زرة و غیر اینها است که بیشترین اشعار آن، از زفر بن حارث و یزید بن عمرو بن صعق می‌باشد. در احوال و آثار زفر بن حارث کلابی که به ندرت در آثار پیشینیان به چشم می‌خورد و آن هم در ضمن شرح احوال دیگران، آمده است که دیوان او را محمد بن حبیب گرد آورده است، و این تنها یادی از دیوان او است که نشانی از اصل آن در جایی نیافتیم و این نسخه مانند چند نسخه منحصر دیگر این مجموعه گویا از نسخه کهنی در کتابخانه حضرت امیر المؤمنین صلوات الله علیه استنساخ شده، در این مجموعه در مواردی مناسبت‌ها و رویدادهای تاریخی که اشعار بدان مناسبت‌ها سروده شده است توضیح داده شده و گاهی بعضی از رجال معرفی شده اند؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد، شویکی بحرانی، تا: حدود ۱۲۷۲ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۸گگ (۱۱۳-۱۴۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۹سم [ف: ۲۸-۲۷۶]

● دیوان زکریائی / شعر / فارسی

d.-e zakariyyā'ī

زکریائی، محمد بن شهاب الدین، ق ۱۲ قمری

zakariyyā'ī, mohammad ebn-e šahāb-od-dīn (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۸۸/۶

ابیاتی از یک مثنوی؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گگ (۹۶پ) [مختصر ف: ۱۷]

● دیوان زکی همدانی / شعر / فارسی

d.-e zakī-ye hamadānī

زکی همدانی، - ۱۰۳۰ قمری

zakī hamedānī (- 1621)

[نسخه‌های منزوی ۲۳۴۱/۳؛ مشترک پاکستان ۲۱۰۶/۹؛ دنا ۱۷۶/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۲/۳۳

آغاز: ای درد تو آرزوی جانم xx جز درد تو راحتی ندارم؛ **انجام**: یک چند ازو کناره گیرم xx سهل است نهایتش بمیرم
ترجیع بند؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ سطور چلیپا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گگ (۴۵-۴۷پ حاشیه)، اندازه: ۲۲/۲×۱۳سم [ف: ۲۹/۱-۵۵۴]

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد پانزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276253

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

«مولانا نورالدین محمد ظهوری اصل وی از قصب الرجال ترشیز است و در شاعری طبعش در کمال جودت»، انجام: «و در نهصد و نود و نه این چند قصیده به این کمینه فرستاده»، د: قصایدی که ظهوری برای کاتب مجموعه فرستاده، شامل ۹۳۵ بیت، آغاز: «ای از بهار صنع تو یکبرگ نوبهار xx وز برگ صد زبان به ثنای تو شاخسار / بر روی سر خوشان شراب هوای تو xx در باغ و راغ، لاله و نرگس پیاله دار»، ه: ساقی نامه، و: غزلیات به ترتیب حروف تهجی شامل ۸۲۷۰ بیت، ز: رباعیات، شامل ۳۱۸ بیت؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: در زمان حیات؛ دارای دو سرلوح، مجلدول مذهب؛ جلد: ساغری مذهب، ۲۶۸ گگ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴ سم [ف: ۳۸-۶۲]

● کلیات/ شعر/ فارسی

kollīyāt

زلالی خوانساری، محمد حسن، - ۱۰۳۱ قمری

zolālī xānsārī, mohammad hasan (- 1622)

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۴۱۴

آغاز: ساغر دل می کند آه سیه مست ما xx تا سر خشت خم میکرده کبریا / خشت سر بی تن دار شهیدان عشق xx ختم تنه بی سر خنجر قالیولا؛ انجام: فلک را بین که خود روی زمین جست xx که هیچ انگشتی بی این نگین نیست / ولی نقش نگین بر خاتم دل xx شده ختم سخن بر جان بسمل. تمت الکتاب (بنده نصیرالدین در زنجیر بست ابیات و اداء قصه و تمهید و تمثیل حکایات جهد تمام کردم فی الجمله این کتاب بمقابله چهل و شش کلیات زلالی بر آورده هر چند کاتب بسیار غلط کرده اما ابیات درست تمام است. حکیم شافی هم این نسخه را معتبر دانسته از نظر او هم گذشته است بهتر از این نظم زلالی کمتر باشد. فقیر هم بخط خود در بعضی جا ابیات نوشته تحریر تقریرات نکرد مگر در تمهید معراج. سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا. زلالی بعد نظامی استاد من است

تقسیمات این نسخه: قصاید، سعه سیاره که شامل هفت مثنوی به شرح ذیل است: مثنوی حسن گلوسوز با دیباچه منثور، مثنوی میخانه با دیباچه منثور، مثنوی آذر و سمندر با دیباچه منثور، مثنوی ذره و خورشید با مقدمه منثور، مثنوی سلیمان نامه با دیباچه منثور، مثنوی شعله دیدار با مقدمه منثور، مثنوی محمود و ایاز؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ به طوری که در ذیل صفحه آخر این نسخه نوشته شده یکی از شاگردان زلالی به نام نصیرالدین نسخه حاضر را با نسخ دیگر دیوان زلالی مقابله و تصحیح و تحشیه کرده و ضمناً اظهار می دارد صحت نسخه مورد گواهی حکیم شافی بوده و آن را از نسخ معتبر شناخته است؛ مهر: حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ مجلدول، پنج سرلوح مذهب؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج مذهب،

خویش جان بنمایی شامل گلزار ابراهیم، غزلیات، ترکیب بندها و رباعیات وی می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: با تاریخ ۱۰۶۳ق؛ تملک: محمد اشرف بن حاجی محمد حسین به تاریخ ۱۰۶۳؛ جلد: تیماج مذهب، ۳۰۴ گگ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳ سم [ف: ۲۵-۳۲۸]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۴۱۱

آغاز: سرو سرایان عشرتکده فال که بنورس سراستان حال کار کام و زبان ساخته اند بشهد ثنای صناعی عذب الیائند که چاشنی نعمه های شکرین د رگ و پی نی دواینده و خوش نشینان چمن نشاط که بیسط بساط انبساط پرداخته اند بزلال حمد خالقی رطب اللسانند ... زهی با حشمت شاهی گدائی xx گدایان درت در پادشاهی / مضمون از ابتدائی اول تو xx بد انسان کاخرت از انتهای؛ انجام: در دوختن زخم یلان چرخ از بیم xx گم کرده سر کلاوه کاهکشان تحریرا فی تاریخ شهر جمادی الاول سنه ۱۰۷۰

شامل مقدمه منثور در وجه تسمیه کتاب گلزار ابراهیم، خطبه خوان خلیل که در شرح احوال چند نفر از اکابر و ملازمان هنرمند دربار عادلشاه است به انشاء شیخ ابوالفضل، قصاید، مقطعات، ترکیات، غزلیات، مثنوی، ساقی نامه، یک مثنوی که تقریباً در حدود بیش از هزار بیت است در مناجات و نعت حضرت رسول اکرم و ائمه اطهار و معراج نبی و مدیح شاهنواز خان، رباعیات است؛ خط: نستعلیق خوب، بی کاه، تا: ۱۰۷۰ق؛ مجلدول، با شش سرلوح، مذهب؛ مهر ناصر الدین شاه قاجار، مشیر السلطنة ۱۳۲۲، حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مذهب، ۷۹۸ ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۸ سم [ف: ۴-۷۴۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۷۷-ف

نسخه اصل: دیوان هند ۳۲۷ اته ۱۵۰۰؛ بی کاه، بی تا [فیلمها ف: ۱-۱۹۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۳

آغاز: آغاز: خرمی چمن سخن بطرارت چمن بهار پیرائی است، آغاز: سرود سرایان عشرتگه قال، آغاز: ای از بهار صنع تو یک برگ نوبهار؛

مجموعه قصائد و مثنویات و غزلیات شامل: ۱. دیباچه خوان خلیل، ۲. گلزار ابراهیم، ۳. نورس سخن، ۴. قصائد و اشعار؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا، دارای چهار سرلوح، مجلدول؛ ۴۱۷ گگ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۸/۵ سم [ف: ۲-۲۴۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴۱

نسخه حاضر که توسط یکی از دوستان ظهوری تحریر شده، یکی از کامل ترین نسخه های کلیات ظهوری و شامل ۱۳۹۰۲ بیت است و نسبت به سایر نسخه ها اضافاتی دارد که قابل توجه است. شامل: الف: دیباچه سخن خوان خلیل، ب: دیباچه گلزار ابراهیم، ج: شرح حال ظهوریاز: کاتب نسخه حاضر (معاصر با ناظم)، آغاز:

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳